

Τα αχώριστα¹

Είμαστε αχώριστα. Ποτέ δεν κυκλοφορούμε μόνα μας. Πάμε, δηλαδή, πακέτο με τη λέξη που συνοδεύουμε. Κι επειδή είμαστε και μικρά σε μέγεθος και δεν αλλάζουμε, δεν κλινόμαστε δηλαδή, μας λένε «μόρια». Αχώριστα μόρια. Αυτή είναι η ονομασία μας στην επίσημη γραμματική. Αυτή η ονομασία υποδηλώνει, είναι αλήθεια, μια υποτίμηση, μια περιφρόνηση της αξίας μας. Μπορεί και να υποκρύπτει και κάποιον αδιόρατο φόβο των άλλων λέξεων για μας. Τις ξέρουμε και τις άλλες, αυτές τις μεγάλες κλιτές και άκλιτες λέξεις, που καμαρώνουν παραφουσκωμένες από υπεροψία. Τις έχουμε δει μόνες, να κυκλοφορούν και χωρίς εμάς στις σελίδες των βιβλίων. Τις έχουμε ακούσει στις καθημερινές συζητήσεις να παρελαύνουν όλο καμάρι στα χείλη των ομιλητών και να καταδυναστεύουν τα αυτιά των ακροατών. Αχώριστα μόρια, σου λένε, δεν μπορείτε να σταθείτε μόνα σας, θέλετε κάποιο στήριγμα, είστε εξαρτημένα, προσκολλημένα σε μας τις μεγάλες ανεξάρτητες λέξεις. Χωρίς εμάς δεν μπορείτε να επιβιώσετε. Είμαστε οι ξενιστές σας...

Φίλοι μου, αφήστε τις μεγάλες ανεξάρτητες λέξεις, κλιτές και άκλιτες, να παραμιλούν από ζήλεια. Εμείς είμαστε το αλάτι που τις νοστιμίζει, και το ξέρουν. Εμείς, τα αχώριστα μόρια. Εμείς τις εξωραΐζουμε, τις αναβαθμίζουμε και τις υποβαθμίζουμε, τις απογειώνουμε και τις προσγειώνουμε, αρκεί να το θελήσουμε. Εμείς, οι μικρές άκλιτες λεξούλες, είμαστε το μαγικό ραβδάκι που έχει τη δύναμη να μεταμορφώνει αυτές τις υπερήφανες μεγάλες λέξεις, να αλλάζει τη μορφή και τη σημασία τους, όπως στα παραμύθια κάνουν οι νεράιδες. Εμείς, τα αχώριστα μόρια, είμαστε το μαγικό ραβδάκι στα δικά σας χέρια κι εσείς είστε οι αρχιτέκτονες του κόσμου σας, οι αρχιτέκτονες της γλώσσας σας.

Δημήτρη Βλάχου, Σχ. Συμβούλου Φιλολόγων Ροδόπης

1. Στο παραπάνω κείμενο να κυκλώσετε τα αχώριστα μόρια της 1^{ης} παραγράφου.
2. Στη δεύτερη παράγραφο αναζητήστε στο λεξικό και τη γραμματική τη σημασία που έχουν σε 4 σύνθετες λέξεις τα αχώριστα μόρια.
3. «Αν ήμουν αχώριστο μόριο θα ήθελα να είμαι το ...»: επιλέξτε ένα μόριο της αρεσκείας σας και αναπτύξτε με αιτιολόγηση και παραδείγματα την επιλογή σας σε μία παράγραφο.

¹ Το κείμενο αυτό και οι ασκήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που ακολουθούν αναφέρονται στην 1^η Ενότητα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γ/σίου και γράφτηκαν για τους μαθητές στα πλαίσια μιας διδασκαλίας.